

Rapportage uitvoering aanbevelingen onderzoek rekenkamercommissie Nationaal Bestuursakkoord Water

INHOUD	BLZ
1. INLEIDING	2
2. DOEL EN CONCLUSIES VAN HET ONDERZOEK NATIONAAL BESTUURS- AKKOORD WATER	2
3. AANBEVELINGEN UIT HET ONDERZOEK NATIONAAL BESTUURS- AKKOORD WATER	5
4. RESULTATEN EN STAND VAN ZAKEN OMTRENT DE AANBEVELINGEN	7
5. CONCLUSIES NAZORGTRAJECT	11
6. BIJLAGEN	12
BIJLAGE 1: onderzoeksopzet	
BIJLAGE 2: bevindingen naar aanleiding van de onderzoeksvragen	
BIJLAGE 3: bestuurlijke reactie 30 november 2015	
BIJLAGE 4: bestuurlijke reactie 16 november 2018	

1. INLEIDING

De rekenkamercommissie Brabantse Delta voert circa twee jaar na de aanbidding van een onderzoeksrapport aan het algemeen bestuur een zogenoemd *nazorgonderzoek* uit. Doel van dit onderzoek is vast te stellen op welke wijze het dagelijks bestuur opvolging heeft gegeven aan de aanbevelingen die door de rekenkamercommissie zijn geformuleerd. Dat uiteraard in het licht van de behandeling van de rapporten door het algemeen bestuur.

In de vergadering van het algemeen bestuur van 27 januari 2016 presenteerde de rekenkamer commissie het rapport "**NATIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER**" (verder aan te halen als "**NBW**") aan het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta. Een uitvoerig rapport over een zeer belangrijk onderwerp. Anders dan gewend, wil de rekenkamercommissie dit nog eens uitdrukkelijk aanstippen. Herlezing van het rapport, gelet op het onderwerp, wordt aanbevolen. Zie daarvoor: <https://www.brabantsedelta.nl/algemeen/bestuur-en-organisatie/commissies/rekenkamercommissie.html>

2. DOEL EN CONCLUSIES VAN HET ONDERZOEK NATIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER.

De centrale vraag die met behulp van het rekenkameronderzoek "**NBW**" in 2016 werd beantwoord, luidde als volgt:

Hoe is het gesteld met de uitvoering en het doelbereik van het op WBD betrekking hebbende deel van de nationale wateropgave, zoals geformuleerd in het NBW?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden werd door de rekenkamercommissie een aantal deelvragen (onderzoeksvragen) geformuleerd, die geclusterd waren in een aantal thema's, te weten:

- Beleid
- Uitvoering
- Bereikte resultaten
- Leereffecten
- Financiën
- Toekomst
- Vergelijking met andere waterschappen
- Tevredenheid

De onderzoeksvragen, voortkomend uit voornoemde thema's luiden als volgt:

BELEID

1. Wat is de aanleiding en achtergrond van de specifiek door WBD geformuleerde wateropgave?
2. Op welke wijze heeft WBD de problematiek gevat in (beleids)opgaven en/of een programma voor de uitvoering?
3. Op welke wijze komt, bij de planvorming, de keuze voor maatregelen tot stand?
4. Welke neveneffecten (naast waterberging) van de wateropgave zijn benoemd? (Bijvoorbeeld KRW- recreatie- en natuurdoelen).
5. Welke sturingsmechanismen voor het AB en DB zijn ingebouwd?
6. Wat waren de cruciale momenten van besluitvorming van het AB en DB (bijvoorbeeld om versnelling te geven aan de realisatie van de plannen van derden)?

UITVOERING

1. Welke projecten zijn tot op heden voltooid c.q. welke activiteiten zijn uitgevoerd?
2. Slaagt WBD erin om vroegtijdig met andere overheden in contact te treden over de watertoetsprocedure?

BEREIKTE RESULTATEN

1. Op welke wijze vindt monitoring plaats zodat in de praktijk nagegaan wordt of wat is gerealiseerd ook daadwerkelijk werkt?
2. Vindt periodieke toetsing binnen WBD plaats overeenkomstig de "Stowa-methodiek"?10
3. Zijn de doelstellingen tot op heden behaald en waar blijkt dat dan uit?
4. Welke voorbeelden (van gebieden) zijn te noemen waar wateroverlast is voorkomen door de aanpak van de wateropgave?
5. Zijn de onder thema 1 genoemde neveneffecten gerealiseerd?

LEEREFFECTEN

1. Op welke wijze heeft voortschrijdend inzicht bijgedragen aan de ontwikkeling van de aanpak van de wateropgave?
2. Wat zijn WBD en andere overheden anders gaan doen bij de inrichting van het gebied en het watersysteem?
3. Is de aanpak in de loop van de tijd goedkoper geworden door een bijgestelde aanpak of anderszins?
4. Dragen ervaringen, opgedaan bij het realiseren van de wateropgave, bij aan de ontwikkeling van (toekomstige) normen voor wateroverlast?

FINANCIEN

1. Op welke wijze zijn welke middelen gereserveerd om de wateropgave te kunnen realiseren?
2. Is bij de aanvang van de gezamenlijke NBW-aanpak regionaal afgestemd hoe de kosten te verdelen?
3. Hoe verhoudt de optelsom van de uitgaven van de wateropgave zich tot de aanvankelijke inschatting van de kosten?
4. Zijn de resterende middelen toereikend om de nog niet gerealiseerde doelstellingen c.q. de nog niet voltooide projecten te realiseren?
5. Hoe controleert het AB de uitgaven van de wateropgave?

TOEKOMST

1. Als de geformuleerde doelen behaald zijn, in hoeverre is dan het wensbeeld voor een verdere toekomst zoals beschreven in het WBP 2010-2015 en/of naderhand in de kadernota's, naderbij?
2. Wordt een nieuw Water Beheer Plan (WBP) voorbereid? Zo ja: aan welke andere types maatregelen wordt daarbij gedacht?
3. Op welke wijze speelt WBD in op ontwikkelingen die voortvloeien uit de meest actuele klimaatprognoses en uit ervaringen uit het verleden?
4. Op welke wijze wordt het AB betrokken bij het tot stand komen van het nieuwe WBP?

VERGELIJKING MET ANDERE WATERSCHAPPEN

1. Wat doen de andere waterschappen om de wateropgave aan te pakken?
2. Is dit vergelijkbaar?
3. Waar zitten de verschillen en zijn deze verklaarbaar?
4. Loopt WBD voor of achter bij andere waterschappen bij de realisatie van de wateropgave?

TEVREDENHEID

1. Hoe wordt door de stakeholders de realisatie van de wateropgave beleefd/gewaardeerd?

Voor de (uitgebreide) bevindingen voortkomend uit deze onderzoeksvragen verwijst de rekenkamercommissie u graag naar de tekst opgenomen onder bijlage 2.

De beantwoording van de **centrale** onderzoeksvraag (***Hoe is het gesteld met de uitvoering en het doelbereik van het op WBD betrekking hebbende deel van de nationale wateropgave, zoals geformuleerd in het NBW?***) luidde als volgt:

“WBD is voor wat betreft uitvoering en doelbereik van de wateropgave op de goede weg, maar er wordt nog niet geheel aan de normen voldaan.

WBD heeft de wateropgave voortvarend opgepakt. Door uitvoering van verschillende projecten (regionaal en stedelijk) is men erin geslaagd om de wateroverlast voor een substantieel deel terug te dringen.

WBD is voor wat betreft de uitvoering (output) en de resultaten (outcome) van de wateropgave “in control”. Dit is echter niet goed zichtbaar, aangezien de uitvoering van de opgave niet “geïsoleerd” plaatsvindt, maar binnen de integrale uitvoering van projecten en omdat de resultaten (doelbereik) van de wateropgave niet voortdurend tegen het licht wordt gehouden/kunnen worden gehouden. Pas bij periodieke hertoetsingen blijkt hoe het daadwerkelijk gesteld is met de doelbereiking.

WBD moet kritisch blijven kijken naar de te nemen maatregelen en moet MKBA toepassen. Thans is nog sprake van een restopgave waarvan het de vraag is of deze opgave, gezien de afweging van kosten en (maatschappelijke) baten, nog wel geheel opgepakt moet worden. Het gaat hierbij merendeels om lager gelegen gebieden. Hierover is overleg nodig met de provincie.

Er wordt dus nog niet geheel aan de normen, zoals gesteld in het NBW, voldaan. Het is de vraag of dit ooit het geval zal zijn. Het waterschap zal nooit “klaar” zijn. Door nieuwe klimaatvoorspellingen, wisseling in het gebruik van grond, praktijkvoorvallen (periodieke hevige regenval), klachten etc. zullen altijd weer nieuwe plekken aan het licht komen waar maatregelen noodzakelijk zijn.”

3. AANBEVELINGEN UIT HET ONDERZOEK NATIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER.

1. Houd rekening met de in dit rapport opgenomen, door diverse gemeenten genoemde, verbeterpunten.

Deze verbeterpunten leiden tot de volgende aanbevelingen:

- a. WBD zou vanuit een breder perspectief naar processen zoals vergunningverlening, beheer en projecten kunnen kijken en wel op een proces- en bedrijfsmatige manier, waarbij positieve en negatieve effecten voor alle betrokken partijen van te voren, in een zo vroeg mogelijk stadium en zo uitputtend mogelijk, inzichtelijk worden gemaakt. Dit ter bevordering van de efficiency en effectiviteit van deze processen en projecten.
- b. WBD moet meer gaan meedenken in oplossingen en niet uitsluitend streven naar het doorlopen van een kwalitatief juiste vergunningenprocedure. Ga na of normen niet ook als (meer zachte) richtlijn kunnen worden gebruikt.
- c. Het is van belang om aandacht te besteden aan de houding van de medewerkers ten aanzien van de te hanteren normen, eenduidige communicatie, meer flexibiliteit in budgetten en (nog) meer over de grenzen heen kijken. WBD dient aandacht te schenken aan de negatieve effecten van personeelsverloop en tijdelijke inhuur. WBD dient (dossier) kennis en kunde op peil te houden.
Overdracht van dossiers dient beter te worden geregeld. Daarnaast dient te worden geborgd dat alle medewerkers van WBD dezelfde taal spreken.
- d. Voordat een project van start gaat dienen goede afspraken te worden gemaakt over het beheer en de daarmee samenhangende kosten c.q. wie deze kosten moet gaan dragen.
- e. Zorg ervoor dat extra middelen worden vrijgemaakt voor ad-hoc situaties. Op deze wijze kunnen projecten die bij WBD niet vooraf zijn voorzien, maar wel een bijdrage zouden kunnen leveren aan de totale doelrealisatie, toch worden uitgevoerd.

2. Gebruik een standaard-methodiek voor evaluaties van (grote) projecten.

Nadat (grote) projecten zijn uitgevoerd, vindt door WBD evaluatie plaats van deze projecten. Deze evaluaties vinden, aldus hetgeen in paragraaf 3.3. is beschreven, plaats op basis van "gevoel". Het verdient aanbeveling om bij (grotere) projecten gebruik te maken van een standaard-methodiek waarbij, gebruikmakend van speciaal daarvoor opgestelde (standaard-)vragenlijsten, alle facetten van het project tegen het licht worden gehouden. Deze facetten hebben betrekking op de uitvoering van het project (samenwerking, communicatie etc.) alsmede op de met het project bereikte resultaten, zowel positief als negatief (nadelige neveneffecten).

3. Tussentijdse evaluaties, monitoring en informatievoorziening

De wateropgave kenmerkt zich door een lange doorlooptijd van het programma en door het feit dat slechts periodiek een integrale toetsing plaatsvindt c.q. heeft plaatsgevonden.

Tevens is bij de wateropgave sprake van “schieten op een bewegend doel” (zie paragraaf 2.6. **noot rkc: van het oorspronkelijke rapport**). Dit impliceert dat de beantwoording van de vraag of de genomen maatregelen in het kader van het programma daadwerkelijk effectief zijn (geweest), relatief lang voor het AB ongewis is/blijft. Het verdient daarom aanbeveling om ook tussentijds, dat wil zeggen tussen de periodieke toetsingen door, inzicht te geven in de (mate van) doelbereiking teneinde de aansturing, inrichting en uitvoering van het programma eventueel bij te stellen. Met andere woorden: toon de voortgang van soortgelijke langdurige en omvangrijke programma’s met regelmaat, ook gedurende het proces.

Hierbij kunnen (voor wat betreft de NBW) vragen worden beantwoord als: waar heeft het afgelopen jaar, tegen de verwachtingen in, grote wateroverlast plaatsgevonden? Wat waren daarvan de oorzaken? Wat zegt dit over de betrouwbaarheid van de toetsingen?

Moet er bijgestuurd worden c.q. moeten aanvullende maatregelen worden getroffen? Bij de wateropgave zou een dergelijke tussentijdse informatievoorziening kunnen worden opgebouwd gebruikmakend van geregistreerde klachten en op basis van tussentijds beschikbare meetgegevens omtrent wateroverlast (met name na extreme regelval). Het DB dient in overleg te treden met het AB omtrent de manier waarop het AB tussentijds geïnformeerd wenst te worden. Bijvoorbeeld: jaarlijkse verantwoording binnen de P&C-instrumenten of gebruikmaking van afzonderlijke rapportages

4. RESULTATEN EN STAND VAN ZAKEN OMTRENT DE AANBEVELINGEN.

De bestuurlijke reactie, verzonden op 30 november 2015, naar aanleiding van het rapport is als bijlage 3 bij dit nazorgonderzoek opgenomen.

In deze bestuurlijke reactie gaat het dagelijks bestuur in op de drie aanbevelingen die in het rapport door de rekenkamercommissie zijn opgenomen.

“Aanbevelingen van de gemeenten

Het dagelijks bestuur herkent een aantal van deze verbeterpunten voor de ambtelijke organisatie die zijn aangegeven door de gemeenten. De rekenkamer benoemt specifiek de volgende aanbevelingen van gemeenten: (noot rkc, dit betreft aanbeveling 1.)

a. Kijk met een breder perspectief naar processen en projecten.

In het bestuursakkoord van het waterschap "Onze koers" vormt participatie een van de belangrijke pijlers. Dit vraagt een bredere blik van het waterschap en van de individuele medewerkers op zijn of haar omgeving. Het dagelijks bestuur werkt op dit moment aan de uitwerking van deze pijler.

Stand van zaken (beantwoording door het dagelijks Bestuur)

Op 2 februari 2016 heeft het dagelijks bestuur de ‘participatie-aanpak à la Brabantse Delta’ vastgesteld. De aanpak en ervaringen daarmee zijn op 9 maart 2016 en 11 oktober 2017 gedeeld met het algemeen bestuur.

Een voorstel voor actualisatie van de participatie-aanpak wordt behandeld in het algemeen bestuur van 26 september 2018

b. Denk mee in oplossingen streef niet alleen naar een juiste vergunningenprocedure.

Volgens het dagelijks bestuur dient vergunningverlening plaats te vinden binnen de grenzen van beleid, wetenregelgeving. In de recent geoptimaliseerde procedure van vergunningverlening wordt bij aanvraag van een vergunning direct gekeken of alle informatie beschikbaar is en of vergunningverlening in principe mogelijk is. Hierbij worden de beheerders en beleidsmedewerkers van het waterschap betrokken. Op het moment dat de benodigde informatie tekort schiet, nemen de medewerkers van het waterschap contact op met de aanvrager om te kijken welke mogelijkheden er wél zijn zodat deze de aanvraag kan aanpassen. Bij grootschalige trajecten is het waterschap ook actief in de planvorming van derden om aan de voorkant mee te denken.

Voorts wordt bij potentiële aanvragers benadrukt hun vergunningaanvragen zo vroeg mogelijk in te dienen om de voortgang van hun project niet te schaden.

In de aanbevelingen komt echter ook naar voren dat niet alleen moet worden gekeken naar een juiste procedure, maar ook in oplossingen. De rekenkamercommissie heeft zich afgevraagd of dit voldoende naar voren komt.

Stand van zaken (beantwoording door het Dagelijks Bestuur)

Het dagelijks bestuur is van mening dat het denken in oplossingen steeds meer gemeengoed is van de dagelijkse uitvoeringspraktijk. Een aantal initiatieven hiertoe willen we uitlichten.

In 2015 heeft het dagelijks bestuur de beleidsregels waterkering, waterkwantiteit en grondwater vastgesteld. In deze regels is het toetsingskader voor het kunnen verlenen van vergunningen bij diverse activiteiten verruimd. Hierdoor zijn er meer oplossingsmogelijkheden ontstaan.

In het bestuursakkoord 2015-2019 is opgenomen dat burgers, bedrijven en organisaties met een open en positieve houding dienen te worden ontvangen. Door de organisatie is hieraan op verschillende manieren invulling gegeven. Zo is in afdelingsplannen en planningsgesprekken met medewerkers uitgebreid aandacht besteed aan het hierbij gewenste gedrag. Ook het interne project implementatie omgevingswet besteedt hier nadrukkelijk aandacht aan. Ook is door de afdeling Vergunningen meer algemene voorlichting gegeven aan grotere partijen, zoals nutsbedrijven. Het doel hiervan is vroegtijdig de plannen van derden in beeld te brengen, de mogelijkheden te bespreken en snelle procedures te bewerkstelligen.

In de relevante bedrijfsprocessen is het houden van vooroverleg, waarbij wordt meegedacht met de initiatiefnemer (dus nog voor start formele procedure), opgenomen in de werkbeschrijvingen. Daarnaast wordt na ieder doorlopen vergunningverleningsproces de aanvrager gevraagd naar de tevredenheid van de dienstverlening. De feedback wordt gebruikt voor het doorvoeren van verbeteringen. In 2017 totaal waren er op een totaal van 912 beschikkingen slechts 7 weigeringen nodig. 97 % van de aanvragen werd verleend binnen de wettelijke termijn (8 weken). Zo'n 54 % van de vergunningsaanvragen werd binnen 5 weken besloten.

c. Spreek met één mond, wees flexibeler en heb aandacht voor het op peil houden van kennis en kunde.

Het dagelijks bestuur heeft op dit punt al actie ondernomen door terugdringing van de inhuur en versterking van de vaste formatie bij de uitvoering van projecten. Het dagelijks bestuur heeft daarbij tevens uitgesproken dat de omgevingsmanager, het aanspreekpunt voor gemeenten, bij voorkeur en indien mogelijk in de vaste formatie moet worden gezocht. Tevens is de interne afstemming tussen de omgevingsmanagers, de beheerders en de planadviseurs van het waterschap verbeterd. Op deze wijze meent het dagelijks bestuur tegemoet te komen aan de aanbevelingen van de gemeenten op het gebied van kennis, kunde en communicatie.

Stand van zaken (beantwoording door het Dagelijks Bestuur)

Ja, de afdeling Ontwerp & Realisatie is in vaste formatieruimte gegroeid ten koste van de omvang van de flexibel schil. Immers de werkvoorraad / programmering geeft aan dat er sprake is van structureel werkpakket. Daardoor is invulling gegeven aan de wens van het DB om naast de rol van omgevingsmanager, ook voor de rollen van projectmanager en technisch manager dit te bemensen vanuit de vaste formatie. Dit omwille van het "gezicht" van het waterschap en de continuïteit / relatiebeheer met stakeholders.

d. Maak tijdig goede afspraken over beheer en de kosten daarvan.

Het dagelijks bestuur onderschrijft de wens om concrete afspraken over beheer en onderhoud vooraf vast te stellen. Om deze reden wordt aan de voorkant in samenwerkingsovereenkomsten met partners de kostenverdeling over realisatie, beheer en onderhoud vastgelegd. Deze verdeling wordt verder uitgewerkt in de projectplannen. Na bestuurlijke goedkeuring vindt realisatie van de projectplannen plaats. Via deze werkwijze is de wens van gemeenten geborgd.

e. Zorg ervoor dat middelen worden vrijgemaakt voor ad hoc situaties.

Het dagelijks bestuur is van mening dat er altijd de mogelijkheid is om gedurende het jaar een herziening van de prioritering door te voeren, waardoor middelen beschikbaar komen. Hiervoor wordt dan een besluit voorgelegd aan het algemeen bestuur van het waterschap.

Stand van zaken

De aanbeveling was om en "potje" vooraf in de begroting op te nemen. Deze oplossing is net zo correct.

Standaard evaluatie grotere projecten. (noot rkc, dit betreft aanbeveling 2).

Het dagelijks bestuur herkent zich niet in de uitspraak dat de huidige wijze van evalueren 'op gevoel' gaat. Van alle projecten wordt een evaluatie opgesteld aan de hand van een vast format. Jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening worden de evaluaties van afgeronde projecten waarvan het beschikbaar gestelde krediet hoger is dan € 500.000,- voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het waterschap kijkt periodiek of verbetering van de evaluatie en het format nuttig is.

Stand van zaken (beantwoording door het Dagelijks Bestuur)

Jazeker, elk project wordt geëvalueerd. Er worden leer- en verbeterpunten beschreven, welke intern worden gecommuniceerd. Projecten hoger dan € 500.000 worden gerapporteerd aan het bestuur op basis van huidig format. Het is zeker nuttig, zelfs noodzakelijk om regelmatig (dus ook tussentijds) verbeterpunten te bespreken en daarop te anticiperen. Dit gebeurt binnen de reguliere projectteam overleggen, bij overgang van projectfasen dan wel bij(tussentijdse) project startups / voortgangsbesprekingen.

Aanbeveling 3

Tussentijdse evaluatie

De wens om vaker inhoudelijk te kunnen toetsen op resultaat is logisch, maar niet eenvoudig op te lossen. De onderzoekers verkennen twee mogelijkheden:

1. Verhoging van de frequentie van algehele toetsingen. De onderzoekers geven zelf in het rapport aan dat dit geen reële optie is.
2. Uitvoering van evaluaties van praktijkgevallen.

Dit laatste gebeurt in de praktijk al. Wateroverlast door hevige neerslag is de afgelopen jaren regelmatig voorgekomen en de frequentie van dergelijke hevige neerslag lijkt toe te nemen. Dergelijke wateroverlastsituaties worden via de calamiteitenorganisatie opgepakt en na afloop geëvalueerd. In de evaluatie worden vaak externe partners en zonodig externe deskundigen betrokken. Uit deze evaluaties komen verbeterpunten voor de calamiteitenbestrijding maar ook verbeterpunten voor het watersysteem ter voorkoming van toekomstige wateroverlast.

Naast deze evaluaties wordt het peilbeheer regelmatig geëvalueerd waarbij informatie van derden (o.a. via het contactcentrum, huiskamergesprekken) wordt gebruikt. Al deze informatie kan leiden tot aanpassingen in de bediening en onderhoud van het watersysteem of aanpassing van kunstwerken en watergangen. De effectiviteit van de genomen maatregelen wordt meegenomen in de watersysteemrapportages die elke 6 jaar worden opgesteld. Achtergrond hierbij is dat voor het bepalen van de effectiviteit vaak meerjarige meetreeksen noodzakelijk zijn.

Het dagelijks bestuur is van mening dat het algemeen bestuur via de voortgangsrapportages in de Kadernota, de managementletters (voortgang projecten), bestuurlijke projectevaluaties en discussies in de Commissie watersystemen voldoende op de hoogte wordt gehouden van de voortgang van het programma.

Het dagelijks bestuur merkt wellicht ten overvloede op dat praktijkgevallen zoals hierboven genoemd, alleen inzicht kunnen geven over die specifieke locatie, in die specifieke context. Op basis van één casus kunnen géén uitspraken gedaan worden over de voortgang van het totale programma voor het gehele waterschap. Het dagelijks bestuur komt dan ook tot de conclusie dat een hertoetsing eens per 6 jaar, aangevuld met tussentijdse praktijkevaluaties nog steeds de beste aanpak is. Het

dagelijks bestuur wordt in die conclusie gesterkt door de wetenschap dat andere waterschappen in Nederland die hetzelfde dilemma kennen, ook deze werkwijze hanteren.

Stand van zaken (beantwoording door het Dagelijks Bestuur)

In periode na het verschijnen van het (rekenkamercommissie) rapport (2016-heden) is over de voortgang van het bestrijden van wateroverlast in algemene zin via de kadernota gerapporteerd. De Rekenkamercommissie heeft tevens geadviseerd om aan de hand van lokale overlastsituaties die optreden te evalueren en rapporteren. In deze periode sinds 2016 zijn er drie keer situaties geweest waarbij er hoogwater was in ons gebied. Dat was in januari en december 2017 en in januari 2018. Maar daarbij is steeds geen wateroverlast opgetreden en was er dus ook geen aanleiding om de wateroverlast opgave lokaal tegen het licht te houden en daar expliciet over te rapporteren. Over deze situaties en hoe daar vanuit de calamiteitenorganisatie op is geanticipeerd is wel gesproken in de AB-commissie watersystemen. Onder andere over de vraag in hoeverre het zogeheten 'voormalen' een effectieve maatregel kan zijn en hoe bijvoorbeeld de inzet van noodpompen plaatsvindt.

Bij de behandeling van het rapport in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 27 januari 2016 besluit het algemeen bestuur:

"Het Algemeen Bestuur geeft het Dagelijks Bestuur de opdracht om vóór 1 december 2016 het Algemeen Bestuur te rapporteren over de uitwerking van de door de gemeenten aangedragen verbeterpunten, die zijn opgenomen in het rapport NBW van de Rekenkamercommissie.

Stand van zaken (beantwoording door het Dagelijks Bestuur)

De rekenkamercommissie heeft aan het algemeen bestuur voorgesteld om aan het dagelijks bestuur de opdracht te geven om vóór 1 december 2016 aan het AB te rapporteren over de uitwerking van de door de gemeenten aangedragen verbeterpunten zoals genoemd in het rapport. Het algemeen bestuur heeft op 27 januari 2016 overeenkomstig besloten. Het algemeen bestuur is niet separaat geïnformeerd over de genoemde verbeterpunten, maar per onderwerp op de hoogte gehouden via de management letters.

Uit de notulen van deze vergadering blijkt ook dat er door enkele leden van het algemeen bestuur wordt gevraagd of het dagelijks bestuur ook de aanbevelingen 2 en 3 voorstelt om als besluit mee te nemen door het algemeen bestuur. Hoewel dit besluit niet formeel voorkomt in de besluitvorming, geeft de portefeuillehouder daaromtrent het volgende aan:

"Wij nemen het mee en het Dagelijks Bestuur zal daar hoe dan ook op reageren".

Stand van zaken (beantwoording door het Dagelijks Bestuur)

Ja, dit is gebeurd.

In de bestuurlijke reactie van 27 november 2015 heeft het dagelijks bestuur aangegeven dat zij de aanbevelingen 2 en 3 niet overneemt, omdat aanbeveling 2 al gebeurt (jaarlijks bij de Jaarrekening worden de afgeronde projecten door middel van een standaard-format voorgelegd aan het AB) en aanbeveling 3 ook al gebeurt (het AB wordt tussentijds geïnformeerd via de managementletters).

In de mededeling aan het algemeen bestuur van 17 februari 2016 is aangegeven dat het dagelijks bestuur in de vergadering van 2 februari 2016 het overnemen van de twee aanbevelingen heeft heroverwogen, maar dat is besloten dat er geen aanleiding is hierop terug te komen.

5. CONCLUSIES NAZORGTRAJECT

Het door de rekenkamercommissie uitgebrachte rapport "**NATIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER**" betrof een moeilijk onderwerp met vele facetten. Het opnieuw lezen van het rapport geeft echter nog steeds goed inzicht in de materie. In die zin is het ook voor het nieuw in maart 2019 aan te treden algemeen bestuur een goede aanzet om de materie eigen te maken.

De resultaten van het nazorgonderzoek kunnen kort worden weergegeven. In vrijwel alle gevallen zijn de aanbevelingen zoals die in eerste instantie ook in de reactie van het dagelijks bestuur op het rapport waren aangegeven opgevolgd. Vrijwel slaat op het gegeven dat soms op een andere wijze invulling is gegeven aan de aanbevelingen zonder dat dit inhoudelijk consequenties heeft of had.

De aanvulling zoals die door het dagelijks bestuur in de vergadering zijn aangegeven ten aanzien van de aanbevelingen 2 en 3, zijn afgewerkt in die zin dat het dagelijks bestuur in een later instantie heeft aangegeven het oorspronkelijke standpunt (niet opvolgen) te handhaven.

De conclusie kan worden getrokken dat het dagelijks bestuur voldaan heeft aan de gedane toezeggingen.

Bijlage 1: onderzoeksopzet

De rekenkamercommissie heeft door middel van deskresearch en een vragenlijst dit rapport samengesteld. Daarbij gaan dank uit voor de medewerking die werd verleend.

Daarbij past wel de opmerking, ook gelet op de termijnen die zijn gesteld in de voor de rekenkamercommissie en het bestuurlijk en ambtelijk apparaat geldende regelgeving en protocollen, dat deze termijnen voor beantwoording zwaar zijn overschreden (twee en een halve maand in plaats van de voorgeschreven drie weken).

De volgende stukken zijn geraadpleegd:

- Het oorspronkelijke rapport: “Nationaal Bestuursakkoord water”.
- De bestuurlijke reactie en het nawoord bij dit rapport.
- De notulen van de vergadering van het algemeen bestuur van 27 januari 2016.

Bijlage 2:

De bevindingen vanuit de onderzoekthema's (8 stuks) en de daaropvolgende en daarbij behorende onderzoeksvragen (in totaal 31 stuks), zijn uitvoerig beschreven in het oorspronkelijke rapport. Zo uitvoerig dat het in totaal 38 bladzijden beslaat (de bladzijden 13 tot en met 40).

De rekenkamercommissie neemt de vrijheid op deze plaats te volstaan met een verwijzing naar het vermelde oorspronkelijke rapport dat is te vinden op de site van de rekenkamercommissie:

<https://www.brabantsedelta.nl/algemeen/bestuur-en-organisatie/commissies/rekenkamercommissie.html>

Bijlage 3: bestuurlijke reactie 30 november 2015

Bijlage 4: bestuurlijke reactie 16 november 2018

15AOIN0318 - 01/12/2015

Rekenkamercommissie Waterschap Brabantse
Delta
mr. C.M. de Graaf, voorzitter
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Uw schrijven van : 13 oktober 2015
Uw kenmerk : 15AOUT0169
Zaaknummer : 15.ZK09774
Ons kenmerk : 15UT010113
Barcode :
Behandeld door : de heer P. de Rooij/A. Merks
Doorkiesnummer : 076 564 10 62
Datum : 27 november 2015
Verzenddatum :

30 NOV. 2015

Onderwerp: bestuurlijke reactie eindrapport Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)

Geachte rekenkamercommissie,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw rapport Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Hierbij treft u onze bestuurlijke reactie aan.

Gelet ook op de totstandkoming van dit rapport is onze algemene indruk dat het eindrapport een goed en nuttig rapport is. Een paar kleine dingen zouden naar de mening van het dagelijks bestuur nét wat duidelijker opgeschreven kunnen worden, omdat deze mogelijk nog tot vragen zouden kunnen leiden. In die zin is het jammer dat er geen gelegenheid meer was voor een technisch-inhoudelijke reactie. Voor de volledigheid zijn de technisch-inhoudelijke opmerkingen in een bijlage bij deze brief opgenomen.

Hieronder gaan wij in op de drie aanbevelingen van de onderzoekers.

Aanbevelingen van de gemeenten

Het dagelijks bestuur herkent een aantal van deze verbeterpunten voor de ambtelijke organisatie die zijn aangegeven door de gemeenten. De rekenkamer benoemt specifiek de volgende aanbevelingen van gemeenten:

a. Kijk met een breder perspectief naar processen en projecten.

In het bestuursakkoord van het waterschap "Onze koers" vormt participatie een van de belangrijke pijlers. Dit vraagt een bredere blik van het waterschap en van de individuele medewerkers op zijn of haar omgeving. Het dagelijks bestuur werkt op dit moment aan de uitwerking van deze pijler.

b. Denk mee in oplossingen streef niet alleen naar een juiste vergunningenprocedure.

Volgens het dagelijks bestuur dient vergunningverlening plaats te vinden binnen de grenzen van beleid, wet- en regelgeving. In de recent geoptimaliseerde procedure van vergunningverlening wordt bij aanvraag van een vergunning direct gekeken of alle informatie beschikbaar is en of vergunningverlening in principe mogelijk is. Hierbij worden de beheerders en beleidsmedewerkers van het waterschap betrokken. Op het moment dat de benodigde informatie tekort schiet, nemen de medewerkers van het waterschap contact op met de aanvrager om te kijken welke mogelijkheden er wél zijn zodat deze de aanvraag kan aanpassen. Bij grootschalige trajecten is het waterschap ook actief in de planvorming van derden om aan de voorkant mee te denken. Voorts wordt bij potentiële aanvragers benadrukt hun vergunningaanvragen zo vroeg mogelijk in te dienen om de voortgang van hun project niet te schaden.

c. Spreek met één mond, wees flexibeler en heb aandacht voor het op peil houden van kennis en kunde.
Het dagelijks bestuur heeft op dit punt al actie ondernomen door terugdringing van de inhuur en versterking van de vaste formatie bij de uitvoering van projecten. Het dagelijks bestuur heeft daarbij tevens uitgesproken dat de omgevingsmanager, het aanspreekpunt voor gemeenten, bij voorkeur en indien mogelijk in de vaste formatie moet worden gezocht. Tevens is de interne afstemming tussen de omgevingsmanagers, de beheerders en de planadviseurs van het waterschap verbeterd. Op deze wijze meent het dagelijks bestuur tegemoet te komen aan de aanbevelingen van de gemeenten op het gebied van kennis, kunde en communicatie.

d. Maak tijdig goede afspraken over beheer en de kosten daarvan.
Het dagelijks bestuur onderschrijft de wens om concrete afspraken over beheer en onderhoud vooraf vast te stellen. Om deze reden wordt aan de voorkant in samenwerkingsovereenkomsten met partners de kostenverdeling over realisatie, beheer en onderhoud vastgelegd. Deze verdeling wordt verder uitgewerkt in de projectplannen. Na bestuurlijke goedkeuring vindt realisatie van de projectplannen plaats. Via deze werkwijze is de wens van gemeenten geborgd.

e. Zorg ervoor dat middelen worden vrijgemaakt voor ad hoc situaties.
Het dagelijks bestuur is van mening dat er altijd de mogelijkheid is om gedurende het jaar een herziening van de prioritering door te voeren, waardoor middelen beschikbaar komen. Hiervoor wordt dan een besluit voorgelegd aan het algemeen bestuur van het waterschap.

Standaard evaluatie grotere projecten

Het dagelijks bestuur herkent zich niet in de uitspraak dat de huidige wijze van evalueren 'op gevoel' gaat. Van alle projecten wordt een evaluatie opgesteld aan de hand van een vast format. Jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening worden de evaluaties van afgeronde projecten waarvan het beschikbaar gestelde krediet hoger is dan € 500.000,- voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het waterschap kijkt periodiek of verbetering van de evaluatie en het format nuttig is.

Tussentijdse evaluatie

De wens om vaker inhoudelijk te kunnen toetsen op resultaat is logisch, maar niet eenvoudig op te lossen. De onderzoekers verkennen twee mogelijkheden:

1. Verhoging van de frequentie van algehele toetsingen. De onderzoekers geven zelf in het rapport aan dat dit geen reële optie is.
2. Uitvoering van evaluaties van praktijkgevallen.

Dit laatste gebeurt in de praktijk al. Wateroverlast door hevige neerslag is de afgelopen jaren regelmatig voorgekomen en de frequentie van dergelijke hevige neerslag lijkt toe te nemen. Dergelijke wateroverlastsituaties worden via de calamiteitenorganisatie opgepakt en na afloop geëvalueerd. In de evaluatie worden vaak externe partners en zonodig externe deskundigen betrokken. Uit deze evaluaties komen verbeterpunten voor de calamiteitenbestrijding maar ook verbeterpunten voor het watersysteem ter voorkoming van toekomstige wateroverlast.

Naast deze evaluaties wordt het peilbeheer regelmatig geëvalueerd waarbij informatie van derden (o.a. via het contactcentrum, huiskamergesprekken) wordt gebruikt. Al deze informatie kan leiden tot aanpassingen in de bediening en onderhoud van het watersysteem of aanpassing van kunstwerken en watergangen. De effectiviteit van de genomen maatregelen wordt meegenomen in de watersysteemrapportages die elke 6 jaar worden opgesteld. Achtergrond hierbij is dat voor het bepalen van de effectiviteit vaak meerjarige meetreeksen noodzakelijk zijn.

Het dagelijks bestuur is van mening dat het algemeen bestuur via de voortgangsrapportages in de Kadernota, de managementletters (voortgang projecten), bestuurlijke projectevaluaties en discussies in de Commissie watersystemen voldoende op de hoogte wordt gehouden van de voortgang van het programma.

Het dagelijks bestuur merkt wellicht ten overvloede op dat praktijkgevallen zoals hierboven genoemd, alleen inzicht kunnen geven over die specifieke locatie, in die specifieke context. Op basis van één casus kunnen géén uitspraken gedaan worden over de voortgang van het totale programma voor het gehele waterschap. Het dagelijks bestuur komt dan ook tot de conclusie dat een hertoetsing eens per 6 jaar, aangevuld met tussentijdse praktijkevaluaties nog steeds de beste aanpak is. Het dagelijks bestuur wordt in die conclusie gesterkt door de wetenschap dat andere waterschappen in Nederland die hetzelfde dilemma kennen, ook deze werkwijze hanteren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
De 1^e loco-dijkgraaf

C.A.A. Coppens

De secretaris-directeur

ir. H.T.C. van Stokkom

18AOIN0335 - 22/11/2018

Rekenkamercommissie
Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Uw schrijven van : 9 oktober 2018
Uw kenmerk : 18AOUT0153
Zaaknummer : 18.ZK05831
Ons kenmerk : 18UT013074
Barcode :
Behandeld door : mevrouw I. Bierkens/
de heer P. de Rooij
Doorkiesnummer : 076 564 11 21
Datum : 14 november 2018
Verzenddatum : **16 NOV. 2018**

Onderwerp: technische en bestuurlijke reactie op nazorgonderzoek rekenkamercommissie NBW

Geachte rekenkamercommissie,

Allereerst danken wij u hartelijk voor het door u uitgevoerde nazorgonderzoek van het rapport 'Nationaal Bestuursakkoord Water'. U geeft ons daarbij de gelegenheid tot het geven van een technische- en bestuurlijke reactie. In de bijlage treft u de technische reactie aan. Deze brief is de bestuurlijke reactie op uw verrichtte nazorgonderzoek.

Uitkomsten nazorgonderzoek

Met uw conclusie dat aan de toezeggingen voortvloeiend uit het rekenkamerrapport 'Nationaal Bestuursakkoord Water' wordt voldaan zijn wij zeer tevreden. In dat kader merken wij op dat wij op de ingezette weg verder zullen gaan.

Termijnoverschrijding

Evenals de rekenkamercommissie betreurt het dagelijks bestuur dat de beantwoording van de schriftelijke vragen lang op zich heeft laten wachten. Het dagelijks bestuur hecht aan een goede verstandhouding en relatie met de rekenkamercommissie. Een onderdeel daarvan is het borgen van termijnen. Dit blijft onverminderd een aandachtspunt. Dat neemt niet weg dat er zich situaties voor kunnen doen waarbij een (geringe) termijnoverschrijding onvermijdelijk is. Het dagelijks bestuur hecht er dan ook aan om hierover in gesprek te gaan met de rekenkamercommissie.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
De dijkgraaf

drs. C.J.G.M. de Vet

De wnd. secretaris-directeur

dr. A.F.M. Meuleman

Bijlage: * technische reactie op nazorgonderzoek rekenkamercommissie NBW

Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Brabantse Delta zorgt voor veilige dijken en kades, zuivert rioolwater, verbetert en bewaakt de kwaliteit van het oppervlaktewater en regelt de hoogte van het water in Midden- en West-Brabant. Bij de uitvoering van deze taken werken wij samen met inwoners, agrariërs, bedrijven en anderen. Hierbij houden we rekening met de belangen van de samenleving en bereiden ons voor op toekomstige ontwikkelingen.

Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520, 4801 DZ Breda
T 076 564 10 00
info@brabantsedelta.nl
www.brabantsedelta.nl